

**KOMBINIRLANGAN ORAL KONTRASEPTIV VOSITALARDAN FOYDALANUVCHI
AUTOIMMUN TIREOIDIT KASALLIGI BO'LGAN AYOLLARDA
QALQONSIMON BEZ HAJMI VA TIREOTROP GORMON
KONSENTRATSIYASIDAGI O'ZGARISHLAR**

M. B. Egamova, N. X. Raxmanova

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali, Urganch, O'zbekiston

Tayanch so'zlar: autoimmun tireodit, qalqonsimon bez, euterioz holat, gipoterioz holat, kombinirlangan oral kontraseptivlar.

Ключевые слова: аутоиммунный тиреодит, щитовидная железа, эутериоз, гипотериоз, комбинированные оральные контрацептивы.

Key words: autoimmune thyroiditis, thyroid gland, euteriosis condition, hypotheriosis condition, combined oral contraceptives.

Ushbu tadqiqotda autoimmun tireodit kasalligi bo'lgan ayollar kombinirlangan oral kontraseptivlardan foydalanganda qalqonsimon bez hajmiga va tireotrop gormon konsentratsiyasiga ta'siri o'rganildi. Tadqiqot uchun kombinirlangan oral kontraseptivlardan 6 oy mobaynida foydalanadigan 15 nafar autoimmun tireodit kasalligi bo'lgan euterioz holatdagi ayollar, 15 nafar autoimmun tireodit kasalligi bo'lgan gipoterioz holatidagi ayollar va 15 nafar sog'lom nazorat guruhidagi ayollar o'rganildi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, autoimmun tireodit kasalligi bo'lgan ayollar kombinirlangan oral kontraseptivlardan foydalanganda qalqonsimon bez hajmi va tireotrop gormon konsentratsiyasiga salbiy ta'siri aniqlanmadi.

**ИЗМЕНЕНИЯ РАЗМЕРОВ ЩИТОВИДНОЙ ЖЕЛЕЗЫ И КОНЦЕНТРАЦИИ ТИРЕОТРОПНОГО
ГОРМОНА У ЖЕНЩИН С АУТОИММУННЫМ ТИРЕОИДИТОМ, ИСПОЛЬЗУЮЩИХ
КОМБИНИРОВАННЫЕ ОРАЛЬНЫЕ КОНТРАЦЕПТИВЫ**

М. Б. Эгамова, Н. Х. Рахманова

Ургенчский филиал Ташкентской медицинской академии, Ургенч, Узбекистан

В этом исследовании изучалось влияние использования комбинированных оральных контрацептивов на размер щитовидной железы и концентрацию тиреотропного гормона у женщин с аутоиммунным тиреодитом. Для исследования были изучены 15 женщин в состоянии эутиреоза с аутоиммунным тиреодитом, 15 женщин в состоянии гипотиреоза с аутоиммунным тиреодитом и 15 женщин в здоровой контрольной группе, которые использовали комбинированные оральные контрацептивы в течение 6 месяцев. Согласно результатам исследования, при использовании комбинированных оральных контрацептивов женщинами с аутоиммунным тиреодитом отрицательного влияния на объем щитовидной железы и концентрацию тиреотропного гормона в крови выявлено не было.

**THE USE OF COMBINED ORAL CONTRACEPTIVES IS DUE TO CHANGES IN THE VOLUME OF THE
THYROID GLAND AND THE CONCENTRATION OF THE THYROID HORMONE IN WOMEN WITH
AUTOIMMUNE THYROIDITIS**

M. B. Egamova, N. X. Raxmanova

Urgench branch of the Tashkent Medical Academy, Urgench, Uzbekistan

In this study, women with autoimmune thyroiditis disease were studied for their effect on thyroid gland size and thyroid hormone concentration when using combined oral contraceptives. For the study, 15 women with autoimmune thyroiditis who used combined oral contraceptives for 6 months were studied, 15 women with autoimmune thyroiditis, and 15 women in the hypothermic condition who had autoimmune thyroiditis, and 15 women in the healthy control group were studied. According to the results of the study, women with autoimmune thyroiditis disease are more likely to have a negative effect on thyroid gland size and thyroid hormone concentration when using combined oral contraceptives.

Kirish. Ma'lumki, intergenetik intervalga rioya qilmaslik nafaqat ayol salomatligi yomonlashishiga, balki tug'ilgan va tug'ilajak farzandlar sog'lig'iga ham o'z ta'sirini ko'rsatadi. Homiladorliklar orasidagi qisqa intervallar ona va chaqaloq sog'lig'iga salbiy ta'sir qiladi, erta tug'ruqlar uchrashi, kam vaznli bolalar tug'ilishi, erta neonatal va chaqaloqlar o'limi uchrashish darajasini oshiradi [1].

Shu sababli, kontratsepsiya ayollar umumiy va reproduktiv salomatligini saqlashda katta ahamiyat kasb etadi.

Ayollarda eng ko'p uchraydigan autoimmun kasalliklardan biri bu ko'pincha ginekologik va akusherlik patologiyasi bilan birlashgan autoimmun tireoditdir. Autoimmun tireodit kasalligi ayollarda erkaklarga qaraganda 5-10 barobar ko'p uchraydi va odatda reproduktiv yoshda rivojlanadi. Reproktiv yoshdagi ayollar orasida autoimmun tireodit kasalligi 5-26% gacha uchraydi [2]. Ma'lumki, autoimmun kasalliklarining patogenezi asosan bir xil autoimmun jarayonlarga asoslanadi, chunki ko'pincha autoimmun kasalliklar bir-biri bilan birlashadi. Autoimmun tireodit – bu organga xos, T-hujayralari vositachiligidagi autoimmun kasallik, keyinchalik uning funksiyasining pasayishi bilan qalqonsimon bez to'qimalariga autoantitelolar hosil bo'lishi bilan tavsiflanadi [3].

Ko'pincha autoimmun tireodit kasalligi eutireoid shaklda bo'lganligi sababli ayollarimiz sog'ligidan shikoyat qilmaydi, shuning uchun tashxislash qiyinchilik tug'diradi. Faqat gipoteroid shaklda klinikasi namoyon bo'lgandagina shifokorga murojaat qilishadi va shundan keyingina aniqlash imkoni bo'ladi. Autoimmun tireodit natijasida reproduktiv yoshdagi ayollar orasida 2% hollarda asosiy gipotireoidizm rivojlanadi [4]. Gipotireoidizm patogenezinin asosi tireoid gormonlarning yetishmasligi tufayli energiya almashinuvining buzilishi bo'lib, bu asosiy metabolizmning pasayishiga olib keladi [5]. Metabolik o'zgarishlar natijasida turli organlar va tizimlar faoliyatining buzilishi, shu jumladan reproduktiv tizim disfunktsiyasining klinik ko'rinishlari rivojlanadi [6]. Gipotireoidizmning mavjudligi ikkilamchi giperprolaktinemiya, galaktoreya va hayz siklida turli xil buzilishlar rivojlanishiga olib keladi. Bu disfunktsiyalar, birinchi navbatda, tireotropin-relizing gormonining gipotalamus giperproduksiyasi va uning tireotropik gormon va prolaktin ishlab chiqarishida rag'batlantiruvchi ta'siri bilan bog'liq. Gipotireoid holatning uzoq muddatli mavjudligi adenogipofiz stimulyatsiyasi va ikkilamchi gipofiz adenomasining rivojlanishiga sabab bo'ladi [7]. Uzoq vaqt davomida kompensatsiyalanmagan holda mavjud bo'lgan gipotireoidizm ovulyatsiya disfunktsiyasiga va bepushtlikning rivojlanishiga olib keladi. Xorijiy adabiyotlarga ko'ra, gipotireoidizm bilan og'rigan ayollarda bepushtlik 2-34% hollarda aniqlanadi [8].

Autoimmun tireodit bilan kasallangan bemorlarning aksariyati jinsiy faol va shu munosabat bilan ular nafaqat yuqori samarali, balki asosiy kasallikka salbiy ta'sir ko'rsatmaydigan va oral qabul qilinadigan kontratseptiya usullariga ham ehtiyoj sezadilar.

Tadqiqot materiali. Xorazm viloyatida yashovchi kombinirlangan oral kontraseptivlardan 6 oy mobaynida foydalanadigan 15 nafar autoimmun tireodit kasalligi bo'lgan euterioz holatdagi ayollar, 15 nafar autoimmun tireodit kasalligi bo'lgan gipoterioz holatidagi ayollar va 15 nafar sog'lom nazorat guruhidagi ayollar o'rganildi.

Tadqiqot usullari:

- klinik tekshiruv (qalqonsimon bez UTT si)
- laborator tekshiruv (qalqonsimon bez gormonal holatini o'rganish)

Tadqiqot natijalari. Dinamikada qalqonsimon bezning ultratovush tekshiruvdagi o'lchamlari: 1) kombinirlangan oral kontraseptivlar qabul qilishdan oldin autoimmun tireodit kasalligi bo'lgan (eutireoz holatdagi) davolanishsiz ($n=15$) bemorda $16,5 \pm 0,3 \text{ sm}^3$, 6 oy davomida kombinirlangan oral kontraseptivlar qabul qilgandan keyin $14,8 \pm 0,6 \text{ sm}^3$; 2) kombinirlangan oral kontraseptivlar qabul qilishdan oldin autoimmun tireodit kasalligi bo'lgan (gipotireoz holatdagi) tiroksin qabul qiluvchi ($n=15$) bemorda $16,1 \pm 0,3 \text{ sm}^3$, 6 oy davomida kombinirlangan oral kontraseptivlar qabul qilgandan keyin $14,2 \pm 0,4 \text{ sm}^3$ ni; 3) Nazorat guruhidagi ayollarda kombinirlangan oral kontraseptivlar qabul qilishdan oldin $12,2 \pm 0,5 \text{ sm}^3$, kombinirlangan oral kontraseptivlar qabul qilgandan keyin $11,0 \pm 0,4 \text{ sm}^3$ tashkil qilgan.

Dinamikada tireotrop gormonining qondagi konsentratsiyasi: 1) kombinirlangan oral kontraseptivlar qabul qilishdan oldin autoimmun tireodit kasalligi bo'lgan bemorlarda davolanishsiz tireotrop gormonining qondagi konsentratsiyasi $2,1 \pm 0,5 \text{ XB/l}$, 6 oy davomida kombinirlangan oral kontraseptivlar qabul qilgandan keyin $2,0 \pm 0,2 \text{ XB/l}$; 2) kombinirlangan oral kontraseptivlar qabul qilishdan oldin autoimmun tireodit kasalligi bo'lgan tiroksin qabul qiluvchi bemorlarda $1,9 \pm 0,1 \text{ XB/l}$, 6 oy davomida kombinirlangan oral kontraseptivlar qabul qilgandan keyin $1,4 \pm 0,2 \text{ XB/l}$; 3) Nazorat guruhidagi ayollarda kombinirlangan oral kontraseptivlar qabul qilishdan oldin

1,8±0,4 ХВ/л, 6 oy davomida kombinirlangan oral kontraseptivlar qabul qilgandan keyin 1,7 ±0,2 ХВ/л bo'lgan.

Xulosa. Kombinirlangan oral kontraseptivlarni qalqonsimon bez hajmi va funksiyasiga hech qanday salbiy ta'siri topilmadi. Bundan tashqari tireotrop gormonining qondagi konsentratsiyasiga ham ijobiy ta'siri aniqlandi.

Shunday qilib, kombinirlangan oral kontraseptivlarni autoimmun tireoidit kasalligi bo'lgan ayollarda qo'llashga qarshi ko'rsatmalar aniqlanmadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Барроу Дж.Н. Щитовидная железа и репродукция. В кн.: Барроу Дж.Н.. Репродуктивная эндокринология: Пер. с англ. М.: Меди-цина; 1998; т. 1: 587-612.
2. Буралкина Н.А., Батырова З.К., Киселева И.А., Хашенко Е.П. Гормональная контрацепция как тренд современного образа жизни Medica Mente. Лечим с умом. 2015; (1): 38-40.
3. Журнал акушерства и женских болезней. 2013; (5): 45-51.
4. И. С. Манасова, З. Ж. Жумаева Распространенность эндемического зоба в условиях жаркого климата // Вестник врача, № 4, 2019. С.74-76.
5. Мгерян А. Н. Гормональная контрацепция у женщин с аутоиммунным тиреоидитом: Дисс. ... канд. мед. наук. М.; 2010.
6. Пологойко Г.П. Гормональная контрацепция у женщин с диффузным нетоксическим зобом и аутоиммунным тиреоидитом.
7. Рахманова Н.Х. Аёлларда контрацепция усулларини индивидуал танлашнинг замонавий жихатлари. Назарий ва клиник тиббиёт. 2018; (1):82-856.
8. Фадеев В.В. Гипотиреоз и репродуктивная функция женщины. Врач.2003; (6): 29-31.
9. Arojoki M. et al. Hypothyroidism among infertile women in Finland. Gynecol. Endocrinol. 2000; 14 (2): 127-31